

Jihadi

Het werk voor u is een product van de fantasie; elke overeenkomst met de werkelijkheid is verzonnen dan wel onbedoeld.

Copyright © 2016 J.M. Maltese

Omslag: Paul Joseph Constantin Gabriël, Een molen aan een poldervaart, bekend als 'In de maand juli', ca. 1889. Olieverf op doek. Rijksmuseum, Amsterdam.

Druk 2.

Nabil was nog boven in de badkamer bezig toen beneden de voordeurbel ging. Zijn blik viel op zichzelf in de spiegel, handen geheven boven de wasbak, als een moslim in gebed, de handpalmen glibberig van de gel die hij er zojuist in had uitgewreven. De bel ging nogmaals, langduriger nu. Wie zou het in zijn hoofd halen op dit tijdstip – het was maandagochtend rond kwart voor acht – zo aan te dringen? Hij maakte aanstalten de badkamerdeur met zijn ellenboog te openen en naar beneden te roepen, maar daar klonk moeders stem al in het halletje. De voordeur ging van de ketting, de ongelukkige stond op het punt een lesje geleerd te krijgen in burgerlijk fatsoen, dacht Nabil niet zonder zeker leedvermaak.

Even later daalde hij aangekleed en wel, rugtas over de schouder, de trap af, de geur van roerei en koffie tegemoet. Zijn maag stootte een langgerekt gekreun uit, als een dier dat ontwaakte. Hij trok de woonkamerdeur open, deed een stap naar binnen en liet zijn rugtas vallen. In de woonkamer bevonden zich naast vader in zijn leesfauteuil bij het raam en moeder in de deuropening naar het keukentje, twee blonde mannen in donkerblauw kostuum, van het slecht zittend soort dat treinconducteurs of begrafenisondernemers droegen. Alle ogen in de kamer draaiden zich zijn kant op, het eerste dat hem te binnen schoot was: wie is er overleden?

Een van de mannen deed een stap naar voren en reikte Nabil de hand. 'Jan-Willem Huisman.'

'Meneer Huisman is van de politie,' zei Nabils moeder met grote ogen.

'Landelijke Recherche,' voegde Huisman eraan toe.

De andere man, een breedgeschouderde kerel met een kop als een bokser of een bulldog, maakte niet de minste aanstalten om zich voor te stellen.

Even viel er een stilte, als een valstrik uitgelegd voor Nabil – degene die als eerste zijn mond opende, moest iets op zijn geweten hebben – maar hij wist zich te bedwingen en hield zijn kaken op elkaar.

'Het gaat over Evert,' verduidelijkte Nabils moeder.

'Evert Abdulamin wordt momenteel in hechtenis gehouden,' zei Huisman. 'Hij wordt verdacht van poging tot moord en deelname aan een terroristische organisatie.'

Nabils moeder sloeg beide handen voor haar mond. Haar ogen schoten van Huisman naar haar zoon en weer terug.

‘Evert...?’ bracht Nabil uit. ‘Moord...? Lid van een terroristische organisatie...? Dat slaat nergens op. Jullie hebben de verkeerde te pakken.’ Hij voelde zich overal koud worden, stopte zijn handen in de zij, sloeg zijn armen over elkaar voor zijn borst en keek toen ineens geschrokken op. ‘Maar... wat moeten jullie dan eigenlijk van mij?’

‘Inlichtingen inwinnen,’ zei Huisman. ‘We hadden gehoopt dat u ons meer over meneer Abdulamin zou kunnen vertellen. U studeert samen aan dezelfde faculteit, heb ik begrepen.’

‘Dat klopt, we studeren samen, we kennen elkaar, maar luister eens, hier heb ik niks mee te –’

‘Jullie *kennen* elkaar?’ vroeg Huisman cynisch, door zijn notitieblok bladerend tot hij gevonden had wat hij zocht. ‘Afgaand op zijn woorden waren jullie meer dan kennissen.’

‘Zijn woorden? Wat heeft hij u over mij vertelt dan?’

Huisman sloeg zijn zwembadblauwe ogen op. ‘Dat jullie meer dan kennissen waren.’

‘Wel, Evert was – *is* een vriend. Hij is mijn vriend. We zijn vrienden, ziet u. En daarom weet ik dat u de verkeerde te pakken hebt. Evert heeft niemand vermoord. De Evert die ik ken zou zo iets nooit doen. Weet u zeker dat we het over dezelfde Evert hebben? Een foutje is zo gemaakt. Er lopen duizenden Everts rond in Nederland, misschien wel meer.’

‘Hij wordt *verdacht* van poging tot moord, zei ik. Of hij schuldig is zullen anderen maar moeten bepalen, daar ga ik niet over. Ik kan u in ieder geval verzekeren dat we het over dezelfde Evert hebben. Vertelt u eens over uw vriendschap met Evert. Is hij hier recentelijk nog geweest?’ Huisman blikte rond alsof hij daar sporen of aanwijzingen zou vinden van Everts recentelijke aanwezigheid.

‘Hij is hier wel eens geweest, meerdere keren zelfs. We zagen elkaar regelmatig buiten de colleges om, maar de laatste tijd steeds minder vaak. Het moet meer dan – wat zal het zijn, drie, vier maanden geleden zijn geweest dat we voor het laatst samen zijn gaan stappen en hij me hier is komen afhalen.’ Nabils moeder wist niet hoe vlug ze ja moest knikken om de woorden van haar zoon kracht bij te zetten. ‘*Minstens* vier maanden geleden,’ zei ze. ‘Misschien wel vijf, zes.’

‘De afgelopen weken heb ik hem zelfs op de universiteit niet gezien,’ ging Nabil verder. ‘Hij heeft zijn studie nooit echt serieus genomen, maar zo bont had hij het nog niet gemaakt.’

Huisman nam de tijd om zijn notities af te maken, zette toen opzichtig een punt op het papier en zei luchtig: ‘Je bent moslim, heb ik begrepen?’

Nabil en zijn vader wisselden kort blikken uit langs Huismans rug, waarna de eerste sneerde: ‘En wat heeft dat ermee te maken?’

‘Het ziet ernaar uit dat de verdachte heeft gehandeld uit, hoe zal ik het zeggen, religieus-ideologische motieven.’

‘Religieus-ideologische motieven? Dan weet ik zeker dat we het over een andere Evert hebben. De Evert die ik ken heb ik sinds wij elkaar zo’n tweeëneenhalf jaar geleden hebben ontmoet tijdens de introductieweek, die Evert heb ik nooit kunnen betrappen op wat voor religieuze overwegingen dan ook, laat staan religieus-ideologische.’

‘Ah, op die fiets. Zoals ik al zei, er is hier geen sprake van een misverstand, meneer Nurjahan. Er bestaat volgens de geboorteregisters maar één Evert Abdulamin, in dit land althans, en dat is de Evert Abdulamin die u en nu ook ik, helaas, mag ik wel zeggen, beiden kennen.’ Huisman wilde nog een hoop andere dingen weten over Evert en stelde daartoe vragen die Nabil nauwelijks relevant voorkwamen voor het onderzoek dat de rechercheur beweerde uit te voeren, maar die Nabil toch naar beste kunnen beantwoordde. Meermaals vroeg hij waar Evert de afgelopen weken was geweest, steeds in andere bewoordingen, of via indirecte vragen waaruit hij die informatie zou kunnen afleiden, alsof hij Nabil wilde betrappen op een leugen of in ieder geval onderwierp aan een of andere test, maar telkens antwoordde of suggereerde Nabil dat hij dat niet wist. Na afloop stelde Huisman voor hem te vergezellen op zijn weg naar beneden en dankte hij Nabils ouders voor hun medewerking. Nabil ging ze voor op de galerij. Aan de horizon, bedolven onder grauwgrijze wolkenmassa’s, onderscheidde zich het oranjeblauwe gebouw van de Elektrotechniek-faculteit van de rest van de grijze gebouwen, waar Nabil die ochtend te laat zou komen voor zijn practicum meettechniek, zoveel was nu wel zeker. Maar hoe belangrijk was dat gegeven nog vergeleken bij het nieuws dat Nabil zojuist ter ore was gekomen? Hij voelde zich ineens heel klein, alsof zijn leventje, zijn ambities in een klap irrelevant waren geworden in het aanzien van de grote dingen die de aarde bewogen. Dingen die het nieuws bereikten.

Zwijgend daalden ze af met de lift. Buiten op de parkeerplaats stak Huisman ter afscheid alleen maar zijn hand op en zei: 'Blijft u de komende tijd in de buurt?'

'Is dat een vraag of een gebod?'

'We kunnen uw hulp goed gebruiken,' zei Huisman, en verbeterde zich: '*Evert* kan uw hulp goed gebruiken.'

Nabil verwijderde zich van de mannen, maar draaide zich na een paar passen alweer om. Hij riep: 'Wie was het slachtoffer eigenlijk?'

'Een zanger,' riep Huisman terug, steunend op het portier van een oude, witte Peugeot 504 Berline. 'Een bekende Nederlandstalige zanger.'

Nabil stuurde zijn Ford Escort Mk. IV in de richting van de campus, maar het was of het bruingroene barrel uit 86 zichzelf bestuurde. Zijn gedachten schoten alle kanten uit, als op hol geslagen kudde dieren. Evert, een terrorist! Het was te onbevattelijk, te fantastisch om waar te zijn. Niets dan een grote vergissing, wat zodra die aan het licht zou komen, welhaast nog een domper zou zijn ook. Zijn vriend, die doodgewone, om niet te zeggen saaie jongen: een moordenaar! Normaal zag je dat soort dingen op het nieuws, las je erover in de kranten. Bij het Mijnbouwplein schoot hij door rood, wat hij zich pas realiseerde toen hij zich halverwege het kruispunt bevond en het verkeer ineens van twee kanten op zich af zag komen. Hij sloeg rechtsaf bij de Natuurkundefaculteit en parkeerde de auto pal voor de Aula, waar alleen medewerkers mochten staan. Met mobieltje aan het oor besteedde hij het bordes met treden tegelijk. Voor de ingang van de eetzaal werd hij opgewacht door een spichtig mannetje met wantrouwige ogen die verscholen gingen achter een diepe capuchon.

‘Nabil!’ riep het mannetje.

‘Saïd!’

De jongens schudden elkaar de hand. ‘Wat is er allemaal aan de hand, man?’ zei Saïd met pretoogjes, een onaangestoken sigaret bungelend van zijn lippen.

‘Fuck mij!’ riep Saïd uit nadat Nabil hem had bijgepraat. ‘Poging tot moord...! Evert, een fokking terrorist...!’ Hij greep zijn hoofd met beide handen vast, alsof dat anders zo van zijn schouders zou rollen.

‘Niet zo luid, man. Iedereen kan je horen.’ Nabil nam hem terzijde, tussen de jassen van de garderobe. ‘Luister, heb jij Evert onlangs nog gesproken? Jij was altijd dik met hem.’

‘Hoe bedoel je, dik met hem? Wacht even, man, wacht precies daar! Die gast was helemaal niet dik met mij, wat maak je me nou?’

‘Wat ik bedoel, heb jij Evert ooit kunnen betrappen op extremistische ideeën? Heb je hem ooit gehoord over jihad of dat soort gedoe?’

‘Wat de fuck bazel je nou, broer? Heb je vanochtend een colaatje te veel gehad of zo? Waarom zou ik over dat soort shit gehoord moeten hebben?’ Saïd griste de sigaret

tussen zijn lippen vandaan en stopte hem in zijn borstzak. 'Wacht eens, waarom is de kit eigenlijk met jou komen praten?' vroeg hij, zijn ogen samengeknepen tot spleetjes.

'Weet ik veel. Evert schijnt mijn naam te hebben genoemd.'

'O ja, wiens naam heeft hij nog meer genoemd dan?'

'Hoe moet ik dat weten?'

Saïd schudde zijn hoofd in ongeloof. 'Dit klinkt niet best, man. Dit klinkt fucking *on*-best. Nooit man, nooit heb ik hem over dat soort dingen gehoord! Volgens mij geloofde die gast geeneens. En daar heeft hij ook nooit een geheim van gemaakt. Ik heb hem zelfs een keer varkensvlees zien eten, meer dan eens! Honderd fucking procent *haram*, man! Weet je nog die keer na de Baja, in Rotterdam, toen we naar de McDonalds –'

'Saïd, luister, hou je hoofd erbij, we moeten vooral kalm blijven, dit ding goed overdenken. Dit zou weleens hele nare gevolgen kunnen hebben voor ons.'

'Ik *ben* fokking kalm! En waarom zou het nare gevolgen kunnen hebben? Ik heb hier geen ene moer mee te maken!'

'Wij zijn z'n vrienden, Saïd. We dronken samen koffie tijdens de pauzes. We zijn vaak genoeg samen gaan stappen. Samen dronken geworden. We zijn moslim. We hebben allemaal zo'n heerlijk bruin kleurtje, van die leuke krulletjes. Gaat er al een belletje rinkelen?'

'Fok jou, man! Wie heeft die gek dan koud gemaakt?'

'Een of andere zanger, meer wilde die agent niet zeggen. Hoezo?'

'Een zanger?! Wat de fuck! Welke zanger?'

'Een bekende Nederlandstalige zanger.'

'O, die zanger. Fuck man, moet dat me soms verder helpen! 't Stikt hier van de bekende Nederlandstalige zangers, dat is de pest als je in Nederland woont, weet je wel! Saïd keek ineens alsof hij water zag branden. 'O fuck, nee. O fuck mij man!'

'Wat is er? Wat heb jij opeens?'

'Luister, broer, als hij een bekende Nederlander had neergelegd, zouden we dat onderhand toch moeten hebben gehoord op het nieuws?'

'Ik heb het nieuws de afgelopen dagen niet echt gevolgd, maar ja, zoiets zouden we moeten hebben gehoord ja. Vreemd.'

'Mijn god, Nabil, als hij die kerel heeft gepakt zijn we de lul, man. Zwaar de lul! Weet je nog die keer –' Saïd keek schichtig over zijn schouder; aan het andere eind tussen de rijen jassen was een bejaarde kerel verschenen. Hij werd geflankeerd door een puistige

spillebeen die voorovergebogen links en rechts jassen begon af te tasten. Saïd voerde Nabil bij de arm de trappen op. Boven, voor het Auditorium, in een zithoek afgezonderd door enorme tabaksplanten, bracht hij zijn gezicht zo dicht bij dat van Nabil dat zijn rokersadem de laatste terugdrong. Saïd fluisterde: 'Weet je nog die keer, twee, drie maanden geleden, na dat rete-saai college van Penning, elektromagnetisme, toen we aan de koffie zaten. Weet je nog dat we zaten te dollen over Bin Laden en Al-Qaeda en zo?'

Nabil schudde nee.

'Het was een grap man, we waren allemaal melig van dat gelul over kringintegralen en Laplacetransformaties en weet ik wat. Op wie wij een aanslag zouden plegen als we de kans kregen. Hoe. Wanneer. Waarom. Weet je niet meer wat Evert toen zei? Dat als hij mocht kiezen, hij die flikker voor z'n kop zou laten schieten. Hoe heette die gast ook weer? Je hoort hem aldoor op de radio met dat nieuwe nummer van hem, *Ik hou van jou, Ik blijf bij jou, Ik neuk je in je hol*, weet ik veel. Gek werd Evert ervan als hij die muziek van hem hoorde. Weet je nog dat we bij Verderop kwamen om in te drinken en dat nummer werd gedraaid, dat irritante deuntje, en dat Evert bijna met de barman op de vuist ging toen hij weigerde een ander nummer op te zetten? *Klein!* Zo heet die gast. Johan Klein! Kleine Jan! *Zij gelooft in mij!*'

'Ik kan me dat niet herinneren,' zei Nabil. 'Ik weet niet eens of ik er wel bij ben geweest, maar laten we in ieder geval bidden dat die idioot niet Kleine Jan heeft neergeknald.'

'Dit is waanzin, man! Pure waanzin! Evert – *onze* Evert! Wat een klootzak! Ik bedoel, het een grap man, een *fucking* grap!'

'Ja, die grapjes van jullie...'

'Maar we zaten zomaar wat te dollen! We zouden die flikker om zeep helpen omdat hij zich laatdunkend uitliet over moslims, omdat hij ermee naar bed ging, om van zijn kattengejank af te kunnen zijn... Kom op, dat is toch waanzin? Wie neemt dat nou serieus?'

'Die agent zei dat hij had gehandeld uit religieus-ideologische motieven.'

'Fuck! Fucking klootzak! Wat nu, man? Wat moeten we nu? Het is een kwestie van tijd voor ze hierachter komen, en dan...'

'En dan is het vijf moslims achter tralies, en hiep hiep hoera voor de Nederlandse veiligheidsdiensten. Terroristische cel opgerold nog geen week na de aanslag. En reken er maar niet op dat we een advocaat mogen bellen als ze ons eenmaal hebben

weggestopt. Wij moeten dit rechtzetten, Saïd, uitvinden wat Evert de afgelopen weken heeft uitgespookt, wat hij zich in het hoofd heeft gehaald, en we hebben geen tijd te verliezen. Waarschuw Hishaam en Jaap, ik ga Everts ouders opzoeken, kijken wat zij weten.'

Wat een onnozel verhaal, dacht Nabil toen hij weer achter het stuur zat. Waarom zou de politie hen zomaar, zonder enige aanwijzing anders dan die ene idiote grap, in de gevangenis gooien? Was het niet gewoon een goedkoop excuus geweest om zich met deze zaak te mogen bemoeien, om de sleur van zijn saaie studentenbestaan te kunnen doorbreken? Om toe te kunnen geven aan toch ook zijn eigen hang naar SBS6-spektakel? Of liep hij echt gevaar? Een ding stond wat hem betreft als een paal boven water: Saïd wist hier meer vanaf dan hij had toegegeven. Na nog geen vijf minuten had hij Everts misdaad al in verband gebracht met zichzelf, dat kon toch geen toeval wezen?

Hoe dan ook heb ikzelf aldoor een bord voor mijn kop gehad, dacht hij. Hoe is het mogelijk dat ik al die tijd met een moordenaar, een terrorist heb opgetrokken zonder dat ik er ook maar iets van heb meegekregen? Trouwens, ook al heb ik aan zijn misdaden dan geen deel gehad, ben ik niet evengoed medeplichtig? Als hij echt mijn vriend was geweest, zoals ik nu tegen Jan en Alleman verkondig, had ik dan niet moeten weten van zijn plannen, of op z'n minst van zijn ideeën, van zijn dromen, zijn demonen? Van de ellende die de stakker moest hebben doorgemaakt en verbeterd? Jongemannen als wij kwamen toch niet zomaar, van de een op de andere dag, tot zulke daden? Hoe vaak had hijzelf, Nabil, zijn eigen kwelgeesten, nota bene zijn eigen vader niet dood gewenst? Maar wat voor mishandeling, wat voor aframmelingen of vernederingen er ook aan vooraf waren gegaan, daadwerkelijk tot de daad overgaan, die zelfs ook maar in gedachten te beraamen, was nooit bij hem opgekomen. Zulke drastische stappen waren van een heel andere orde. Hoe wanhopig moest Evert dan niet zijn geweest? Of hoe dapper, zo kon je het ook bekijken. Want nu hij eraan dacht, was stilletjes iemand doodwensen niet schijnheiliger en daarom veel verwerpelijker dan iemand werkelijk om zeep helpen? Was een stille moordenaar niet enkel een laffe moordenaar, maar een moordenaar niettemin? Nee, nu draafde hij door. Kalm blijven, had hij Saïd even tevoren zelf voorgehouden. Deze zaak was op te lossen door kalm te blijven, stap voor stap na te gaan wat Evert de afgelopen weken had meegemaakt, met wie hij had gesproken, waar hij was geweest, wat hij had gedaan. Spoorwerk was welbeschouwd net wetenschappelijk onderzoek of het oplossen van een wiskundige vergelijkingen, maar dan met oneindig veel meer variabelen.

De vrouw in de deuropening zag er jaren ouder uit dan Nabil zich haar kon herinneren. Ze had haar blonde haren bijeengebonden in een paardenstaart, maar hele plukken hadden zich aan het elastiek ontworsteld en staken nu alle kanten op, als oud scheepstouw dat te lang aan de zon was blootgesteld.

‘Mevrouw Abdulamin,’ prevelde Nabil schoorvoetend. De naam rolde nog steeds moeilijk van zijn lippen, niet zozeer vanwege de Arabische herkomst – hij zou de naam vrij vertalen als “Oprechte Dienaar” – maar vanwege de oer-Hollandse verschijning die ermee gepaard ging. Hij had er altijd wel stilletjes om moeten lachen, mevrouw Rita *Adbulamin*.

‘Kom verder...’ lispelde mevrouw Abdulamin haast onhoorbaar. Liever had ze de deur in zijn gezicht dichtgesmeten, naar het zich liet aanzien. Nabil volgde haar over het schaakbordpatroon in de hal en moest daarbij de neiging onderdrukken alleen op de zwarte of witte tegels te gaan staan. De woonkamer, een uitgestrekte vierkante ruimte, oogde als de ontvangstruimte van een bank aan Wall Street, hoewel hij nooit in Wall Street was geweest. Achterin de verlaagde zithoek, geflankeerd door metalen stengels die gebukt gingen onder metalen lampenkappen als haardrogers, namen ze plaats op een witleren hoekbank waar een penetrante leerlucht vanaf kwam, alsof het beest waaraan de huid toebehoorde nog geen halfuur geleden zijn laatste adem had uitgeblazen. Wel even wat anders dan de oude meuk bij hun thuis. Ook wat anders dan de zooi op Everts studentenkamertje in Delft.

‘Ga zitten,’ gebod mevrouw Abdulamin.

Het leer kreunde onder zijn gewicht, dat hij meteen zo gelijkelijk mogelijk probeerde te verdelen om de slijtage die hij teweegbracht tot een minimum te beperken. Mevrouw Adbulamin draaide zich met een ruk om en verwijderde zich geruisloos richting een andere deuropening die, zo wist Nabil van zijn vorige bezoeken, naar de keukenzaal voerde. Hij keek haar na, opgelucht dat hij even tot zichzelf kon komen. Zijn blik dwaalde langs de ingelijste foto’s bovenop de schoorsteenmantel; foto’s van Evert als baby, Evert als tiener, Evert als puber, als jongeman, met schooldiploma in de hand, tussen opa en oma in, schaapachtig in de camera grijnzend. Evert als kleinzoon, de onschuld zelve, een koelbloedige moordenaar... Ineens ontdekte hij in het hoogpolige

Afghaanse vloerkleed voor de bank zijn eigen voetafdrukken. 'Wat je ook doet, ga niet op het kleed staan!' had Evert hem de paar keer dat ze hier samen waren geweest voor binnenkomst op het hart gedrukt. Even overwoog hij een duik op de vloer om vliegensvlug zijn sporen uit te wissen, maar het was al te laat: mevrouw Abdulamin kwam de kamer alweer binnengelopen. Ze droeg een dienblad voor zich uit, beladen met kopjes en een grote zilveren theepot, zoals militairen de gestreken vlag dragen. Ze schonk de thee in, overhandigde hem zijn schoteltje, erop een enkel speculaasje. Ze voerde de handelingen uit zonder hem zelfs ook maar een keer aan te kijken.

'Hoe... hoe gaat het met u?' vroeg Nabil toen ze eindelijk had plaatsgenomen in de fauteuil aan de andere kant van de glazen bijzettafel.

Mevrouw Abdulamin knikte bij wijze van antwoord naar de foto's op de schoorsteenmantel en schraapte haar keel. 'Onze laatste vakantie samen, in de Ardèche...'

De middelste foto toonde een oranje opblaaskano op een rivier met dichtbegroeide oevers en op de achtergrond een dam met stenen glijbaan waar het water vanaf klaterde. De jongen in de kano hield een roeispaan omhoog. Dat zou Evert wel wezen. Ernaast was een foto van kleiner formaat, genomen in een donkere ruimte, een kelder, een put, met in het centrum de overbelichte kop van Evert, lachend of huilend, dat was moeilijk uit te maken.

'De druipsteengrotten van Orgnac-l'Aven,' verduidelijkte mevrouw Abdulamin. 'Mijn man heeft die foto geschoten terwijl we de eerste trappen afdaalden. Evert liep naast me. Hij probeerde zich groot te houden, maar ik wist hoe moeilijk hij het ermee had. De zweetdruppeltjes parelden op zijn voorhoofd. Evert heeft een hekel aan kleine ruimtes, maar dat wist je natuurlijk al. We waren nog niet halverwege toen hij begon te hyperventileren. Hij raakte helemaal van de kaart. Hij had steeds het gevoel voorover te vallen, zei hij. "Ik val, ma, ik val!" Hij bleef het maar herhalen. "Ik val..." Na de vierde of de vijfde trap, boven ons kon je het daglicht van de ingang nog steeds zien, ging hij zitten en sloeg zijn beide armen om de reling heen. Hij weigerde nog los te laten. God, wat had ik met hem te doen...'

Ze zei: 'Het is of hij het allemaal heeft voorvoeld. Want hij is toch gevallen, arme jongen. En hij valt nog steeds. Dat glibberige, donkere spelonk in, dat betonnen hok waar ze hem opgesloten houden, als een wild dier. Ik zie het zo voor me... Geen lucht. Geen daglicht. Overal dat afschuwelijke steen. Arme, arme jongen...'